

О. Ю. Бобровська,
д. держ. упр., професор, професор кафедри економіки та соціально-трудових відносин,
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро
ORCID ID: 0000-0002-2174-9040

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.8.17

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ГЕНЕРАТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

О. Bobrovska,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Department
of Economics and Social and Labor Vidnosin, University of Customs and Finance

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP OF THE MUNICIPAL AND PRIVATE SECTORS
OF THE ECONOMY IN THE DIRECTION OF IMPLEMENTING THE POLICY
FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRY IN THE REGION

Досліджено теоретичні основи і практичний досвід використання в Україні державно-приватного партнерства як нової форми взаємовідносин публічного управління з приватним сектором економіки регіонів. Проаналізовано нормативно-законодавче забезпечення, ознаки, види, призначення і очікувана результативність застосування. Визначено найбільш використовувані в зарубіжних країнах види партнерства, їх результативність у різних сферах суспільної діяльності. Розглянуто особливості найбільш поширеної на сьогодні форми державно-приватного партнерства — концесійного договору. Доведено необхідність підвищення ролі і можливостей застосування державно-приватного партнерства на рівні регіонів. Підкреслено недостатнє використання в Україні економічної співпраці і взаємовідносин державної і муніципальної влади з приватним сектором і громадянським суспільством. Відмічено необхідність розвитку публічно-приватного партнерства на рівні регіонів на основі розширення прав органів місцевого самоврядування здійснювати правочини стосовно організації публічно-приватного партнерства і виступати засновником, співзасновником чи учасником комерційних і некомерційних проєктів. Запропоновано з метою підвищення рівня економічного розвитку і конкурентоспроможності промисловості регіонів здійснити структурну модернізацію органів публічної влади, створивши і виокремивши в самостійний орган підрозділ управління промисловим інноваційним розвитком і організації нових форм співпраці публічно-приватного і суспільного секторів економіки.

The theoretical foundations and practical experience of using public-private partnership in Ukraine as a new form of relations between public administration and the private sector of the regional economy are investigated. Analyzed the regulatory framework, types, purpose and expected effectiveness of the application. The types of partnership most used in foreign countries have been determined, their effectiveness in various spheres of public activity has been proved. The features of the most common form of public-private partnership — a concession agreement — are considered. The necessity of increasing the role and possibilities of using public-private partnership at the regional level has been proved. There is also a need for a smooth transition from a state-private partnership to a public-private partnership, more sophisticated and new forms of its development. Insufficient use of economic cooperation and relations of state and municipal authorities with the private sector and civil society in Ukraine was emphasized. The need to develop public-private partnerships at the regional level on the basis of the rights of local governments to carry out legal transactions regarding the organization of public-private partnerships — to act as a founder, co-founder or participant in commercial and non-commercial projects was noted. Attention is drawn to the absence of new progressive forms of social labor in the industry of the regions of Ukraine, which is the main source of providing the population with products of material production and is able to improve the economic situation of society at the local, regional and state levels. In order to increase the level of economic development and competitiveness of industry in the regions, it was proposed to carry out

the structural modernization of public authorities by creating and separating into an independent body a subdivision for managing industrial innovative development and organizing new forms of cooperation between the public-private and public sectors of the economy. Its powers, functions and tasks for the organization and application of new forms of cooperation in various types and their distribution in all sectors of the economic complex of the region have been determined.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, публічно-приватне партнерство, види партнерства і співпраці, роль і можливості партнерства, форми організації, сфери застосування, нормативно-законодавче забезпечення, функції організації, створення і регулювання, партнерські відносини.

Key words: public-private partnership, public-private partnership, types of partnership and cooperation, role and possibilities of partnership, forms of organization, areas of application, regulatory framework, functions of the organization of creation, regulation, partnership.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Стикою тенденцією сучасного світового господарства є посилення уваги до розвитку промисловості як генератора науково-технічного прогресу і інновацій для підвищення динаміки економічного розвитку промисловості країни, який формується на основі розвитку адміністративно-територіальних утворень — регіонів.

Промисловість України є потужним сектором з великим виробничим потенціалом, висококваліфікованими фахівцями, але показники ефективності його діяльності значно нижчі за показники розвинених країн. Низька наукоємність виробництва, знос основного капіталу, проблема технологічної інновації, відсутність структурної модернізації матеріально-технічної бази та інші проблеми потребують зосередження уваги влади на використанні нових форм організації і механізмів управління промисловістю, які будуть спроможні підвищити й утримувати належний рівень її розвитку для забезпечення інтересів суспільства, влади і бізнесу.

Одним із таких механізмів, ефективність якого доведена світовим досвідом є державно-приватне партнерство (далі — ДПП) і публічно-приватне партнерство (далі — ППП). Наукові здобутки зарубіжних і вітчизняних учених сприяли появі в Україні передумов формування різних видів партнерства і механізмів їх застосування як засобу регулювання економічних проблем і як підґрунтя підтримки і розвитку економічних процесів на основі взаємодії держави і приватного сектору. В країні вже існує достатньо широка теоретико-методична база, методичні і практичні рекомендації і зроблена спроба формування інституту ДПП. Водночас в усіх сферах господарського життя воно не знайшло належного застосування. Цей механізм недостатньо використовується і в практиці публічного управління в галузях промисловості на регіональному рівні, що обумовлює подальший пошук нових доцільних підходів до співпраці і ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування і публічного сектору на цьому рівні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням та розробкою основ теорії і практики ДПП займалось багато зарубіжних і українських учених: А. Мішель [1], В. Ванберг [2], Дж.К. Гелбрейт [3], К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю [4], А. Маршалл [5], Д. Норт [6], А.Ф. Мельник, С.В. Підгаєць [7], Г.В. Боднар [8], П.І. Шилепницький [9], Н.Д. Бабяк, С.Г. Виноходова, Є.О. Нагорний [13] та багато інших. Але серед наробок щодо вирішення такої складної проблеми залишаються питання, які потребують подальшого розгляду, у тому числі проблема налагодження публічного партнерства і ефективних відносин органів місцевого самоврядування (ОМС) з приватним сектором стосовно розвитку промислової сфери в регіонах.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті: проаналізувати еволюційний шлях і досвід розвитку ДПП в Україні і можливостей застосу-

вання його видів на регіональному рівні для розв'язання завдань у системі розвитку промисловості регіонів при реалізації суспільно значущих проєктів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Відносини партнерської взаємодії і співробітництва між державою і приватним сектором (ДПП) у сфері економічної і соціальної діяльності в Україні почали формуватись з початку 1998 р. За даними світового банку протягом 1990—2011 рр. за участю приватного сектору реалізовано 40 інфраструктурних проєктів на 12,1 млрд дол. США, з яких 90 % були спрямовані на реалізацію проєктів у сфері телекомунікацій [17], але після цього спостерігається уповільнення його розгляду і розвитку. Причиною цього, на нашу думку, була відсутність дієвих заходів зі створення умов розвитку ДПП, у тому числі низький рівень інституційної спроможності органів влади і приватного сектору до впровадження заходів спільної праці.

Законодавча підтримка ДПП почалася з прийняття Закону України "Про державно-приватне партнерство" [10]. Воно було визначено як співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що здійснюють управління об'єктами державної власності, органами місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим законом та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам ДПП. До ознак ДПП віднесено забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності у разі здійснення такої діяльності без залучення приватного партнера. Застосування ДПП запропоновано здійснювати у низці сфер: виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу; будівництво та/або експлуатація транспортної інфраструктури (автошляхів, морських і річкових портів); машинобудування; збір, очищення та розподілення води; забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем; поводження з відходами, крім збирання та перевезення; виробництво, розподілення та постачання електричної енергії; виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків; надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я; управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини та ін. У складі об'єктів ДПП запропоновані існуючі й відтворювальні об'єкти, їх модернізація і технічне переоснащення. Згодом була прийнята низка законодавчих актів, які створили нормативно-правові основи розвитку цього виду співпраці і партнерства органів державної і місцевої влади з приватним сектором. Був суттєво розширений і спектр дій щодо застосування партнерства. Завдяки

науково-аналітичним та інституційним дослідженням цього феномену стали розглядатись більш широко його зміст, призначення, можливості, умови створення і результати застосування. Було надане і його розширене розуміння. Як систему відносин, ДПП розглядали Шелепницький П.І., Власов А., Полюянов В.П., Кравченко Р.С., Варнавський В.Г., Павлюк К.В., Павлюк С.М., Черевиков Є.А. [7, с. 30—31]. Зміст цього поняття розглядався як проектна діяльність, як форма нової організації праці та інших проявів у спільній діяльності держави і приватного сектору [12; 14]. У широкому розумінні ДПП запропоновано використовувати як організаційно-економічний, інноваційний механізм співпраці, який дає змогу, з одного боку, скоротити й оптимізувати районні, обласні та державні бюджети, а з іншого — підвищити якість управління об'єктами структури, якість послуг і продукції, що виробляються за їх участі.

Близьким до поняття ДПП стали розглядатись поняття "міжсекторне партнерство", "соціальне партнерство", "публічно-приватне партнерство" та інші, які залежно від цілей партнерства можуть започатковуватись у повному наборі функціонально важливих видів діяльності. Основа побудови партнерських відносин в економічних видах діяльності спирається на нормативно-правові, ресурсні, фінансово-економічні процедури та інші засади, сукупна взаємодія яких сприяє економічному зростанню. При цьому агентами співпраці розглядаються: публічна влада, яка створює політико-правові умови, приватний сектор, який генерує робочі місця, виробничі процеси, організацію їх продуктивного застосування, та громадянське суспільство, яке посилює політичну і соціальну взаємодію. Завдяки їх співпраці забезпечується розвиток процесів життєдіяльності, орієнтованої на задоволення суспільних потреб [11]. Але до цього часу ДПП в Україні впроваджується недостатньо. В активізації його розвитку певну роль відіграє вивчення практичного досвіду зарубіжних країн, які сьогодні ілюструють різні типи ДПП, їх механізми і моделі реалізації. Цей досвід свідчить про успішну реалізацію проектів ДПП у таких секторах економіки: енергетика, транспорт, телекомунікації, водопостачання та водовідведення. Так, Великобританія, Німеччина, Франція, США, Індія та інші країни успішно застосовують ДПП для розвитку і функціонування всіх видів транспорту, інформаційних технологій, у житловому будівництві, інфраструктурі, енергетичній галузі, охороні здоров'я (будівництво нових, реконструкція діючих закладів і надання медичних послуг населенню), в освіті, телекомунікаціях, утриманні національних парків, паркових зон, охороні довкілля та в інших сферах.

Найбільш використовувані моделі ДПП сформовано за низкою груп: контракти на управління і експлуатацію; контракти на виконання робіт (надання послуг); контракти на управління; концесія; договори про спільну діяльність; концесійні моделі (будівництво — експлуатація / управління — передача; будівництво, оренда, експлуатація, передання; будівництво — володіння — експлуатація / управління; проектування — будівництво — фінансування — експлуатація / управління; придбання, будівництво, експлуатація та ін.); угоди про реалізацію проектів; відновлення / експлуатація (управління — передача); проекти "зеленого поля"; лізингові (орендні) угоди; спільна діяльність; спільне підприємництво; передача активів та ін. [20]. Зазначені особливі види ДПП реалізуються за допомогою юридично оформлених організаційно-економічних механізмів, які виокремлюють права і відповідальність партнерів і основні умови об'єднання капіталів, зусиль і ресурсів для отримання вищих результатів та їх подальшого використання.

Втім, в Україні з моменту набуття незалежності і до 2019 р. не реалізовано жоден проект про співпрацю, спрямовану на розвиток інфраструктурних об'єктів, в

які приватний партнер вклав власні кошти. Не відрізнялись ефективністю і інші підприємства (форми організації співпраці — оренда, спільні підприємства, лізинг). Тому державна влада вжила низку заходів з активізації і поглиблення партнерських відносин із приватними партнерами. Було прийнято Закони України щодо централізації і розмежування функцій і повноважень між державними і місцевими рівнями управління в частині прав ОМС на здійснення ДПП; концесійної діяльності; створення Агенції з питань підтримки державно-приватного партнерства (в 2019 р.), Український центр сприяння розвитку публічно-приватного партнерства (в 2010 р.), Проектний офіс з розвитку державно-приватного партнерства; визначені функціональні обов'язки Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України (Мінекономрозвитку України) в інституційному забезпеченні ДПП. Але результатів від зазначених заходів не спостерігається. Станом на 1 січня 2019 р., згідно з інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі, в Україні на засадах ДПП укладено 189 угод за різними видами партнерства: 60 % з них було таких, що не виконуються, 7 % — розірваних, 2 % — термін дії яких завершився і лише 31 % — реалізованих. За спрямованістю діяльності 25 із 58 угод (40 %) стосувалися збирання, очищення та розподілу води і лише 11 угод передбачали співпрацю щодо покращення інфраструктури [15, с. 45—47]. Назви виконаних угод засвідчують їх однотипність навіть в інфраструктурних галузях. Водночас галузі промисловості, які створюють матеріальну основу забезпечення існування і добробуту суспільства, майже не задіяні в нових формах організації співпраці державної, муніципальної, приватної і суспільної діяльності.

Не знижуючи значущість розвитку соціального партнерства чи партнерства в інфраструктурних галузях, слід зазначити, що без стабільного і достатнього економічного базису і добробуту людей розвиток суспільства стає проблематичним. Тобто існує гостра проблема побудови науково і практично обґрунтованого налагодження продуктивних відносин влади і приватного сектору, усунення вузької обмеженості і спрямованості нових форм організації діяльності, спрямованих на підйом ключових галузей економіки. Адже саме матеріальне виробництво забезпечує економічний добробут людей і розвиток різних напрямів діяльності. Саме це і було передбачено в Законі України "Про державно-приватне партнерство" [10]. До того ж стан галузей матеріального виробництва, за даними держкомстату України, і сьогодні перебуває на досить низькому рівні. Так, індекс промислової продукції у 2020—2021 рр. за видами діяльності та основними промисловими групами має нестійкий характер і схильний до зниження темпів розвитку в добувній, переробній та інших галузях порівняно з попередніми роками [16]. Промисловість загалом так і не пододала бар'єр щодо виходу на доринковий рівень.

Реальні резерви підвищення економічної спроможності і розвитку України, які можуть бути збільшені в економічних галузях завдяки співпраці держави і приватного сектору, існують у різних видах і нових формах організації в системі розвитку суспільної праці муніципального і приватного секторів економіки і широкому їх застосуванню на регіональному рівні в системі забезпечуючих галузей промисловості.

Однією з поширених форм співпраці на сучасному етапі доцільно розглядати концесійні угоди. Хоча зовсім не зрозуміло чому в Законі України "Про концесію" [18] галузі машинобудування, будівництво і модернізації були виключені із переліку видів діяльності, для яких вже існують рекомендації щодо їх здійснення і які успішно використовуються в зарубіжних країнах. Безумовно, промисловість має низку галузей і підгалузей, про які в законі мова не йде. Тому вважаємо, що обмеження для здійснення концесійних угод є необґрунтованими і

недалекооглядними. Підприємництво є більш активним суб'єктом господарювання, оскільки йому притаманна висока мобільність, гнучкість, оперативність і здатність ефективно використовувати комерційні можливості. Водночас знання особливостей виробничих процесів, їх обслуговування і регулювання, розробка планів розвитку, їх обґрунтування, досвід ведення переговорів, складання контрактів, здійснення контролю за якістю та багато інших управлінських дій у сучасних технологіях фінансового управління і технологій економічної взаємодії притаманно органам галузевого й муніципального управління. Це робить співпрацю державного, муніципального, приватного і суспільного секторів прийнятною і ефективною в напрямі формування і реалізації процесів розвитку матеріальних і нематеріальних галузей промисловості. Налагодження цієї діяльності є надзвичайно важливим в існуючих умовах "знесення" промисловості.

З усіх форм ДПП за оцінками дослідників і практиків найбільш ефективною є організація спільних підприємств на умовах договору концесії. Однак специфіка і особливості моделей ППП і їх практика реалізації на регіональному і місцевому рівнях поки залишаються розмитими, незважаючи на досвід їх застосування, широкий розгляд у літературних джерелах, достатньо повну нормативно-законодавчу базу і методологічну основу їх побудови на державному рівні. Нові можливості розвитку ДПП в Україні з'явилися на рівні ОМС після децентралізації державної влади — адміністративно-територіальних реформ і набуття органами публічної влади нових повноважень. Вчиненому законодавстві у частині прав ОМС на здійснення ДПП встановлено право ОМС здійснювати правочини, визначені законом, у рамках ДПП; надано право виступати засновниками, співзасновниками чи учасниками комерційних і некомерційних проектів із суб'єктами, які можуть здійснювати діяльність у сфері компетенції ради громади, яка здатна підсилити їх економічний стан на місцевому, районному, регіональному чи навіть на центральному рівні; наведений виключний перелік функцій і завдань ОМС і процедури прийняття законодавчих і нормативних актів на територіях їх відання, які слугують стимулом активізації діяльності органів влади в напрямі співпраці з приватним сектором.

Закон України "Про Концесію" [18] прийнятий у жовтні 2019 р. покликаний забезпечити регулювання здійснення концесійної діяльності з імплементації основних принципів здійснення концесій та ДПП відповідно до права ЄС. Концесія розглядається як форма здійснення ДПП, що передбачає передачу прав на об'єкти державної чи комунальної власності в тимчасову експлуатацію, за умови обов'язкового інвестування в такі об'єкти. Строк концесійного договору може бути від 5 до 50 років. Концесійні договори укладаються на платній і строковій основі з юридичною або фізичною особою (суб'єктами підприємницької діяльності) і передбачають надання права на створення (будівництво), управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єкта концесії, строкове, платне володіння за умовою взяття суб'єктом підприємництва (концесіонером) на себе зобов'язань зі створення (будівництва) та (або) управління об'єктами концесії і майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику.

Проектний офіс з розвитку ДПП [19], створений для забезпечення швидкого та ефективного розвитку механізму ДПП в Україні при Міністерстві інфраструктури для запуску механізму цього виду партнерства, пропонував не тільки удосконалити вітчизняне законодавство, а й підготував три пілотних проекти концесій залізнично-паромного комплексу ДП "Морський торговельний порт "Чорноморськ"", ДП Стивідорна компанія "Ольвія", ДП "Херсонський морський торговельний порт". Дані державної статистики України сьогодні засвідчу-

ють їх ефективну діяльність. Хоча слід зазначити, що і до існування договорів про концесії вони не були збитковими.

Аналізуючи можливості розвитку ДПП, виділимо таку обставину: органи державної влади та інституції, створені для підтримки ДПП, функціонують у Києві і використання їх консультативних послуг є не простим завданням, оскільки на регіональному рівні органи влади не мають спеціальних структур, які б професійно займалися організацією різних видів ДПП. А очікувати, що з цієї ініціативою вийдуть підприємницькі структури — марно, оскільки для цього в них немає достатньої інформації і кваліфікації. Тому на регіональному рівні існує потреба у формуванні нових вимірів ДПП за рахунок переходу на ППП і розширення кола видів партнерських відносин, не обмежуючись тільки економічними. Доцільним є доповнення партнерства із забезпечення і організації процесів усіх видів діяльності, у тому числі управлінської. А саме партнерство стосовно розробки стратегій, планів і програм розвитку і контролю за їх виконання, науково-прикладне і експертно-консультативне партнерство та інші види партнерств і співпраці, із залученням творчих партнерів і великих роботодавців, створення форм їх співпраці, застосовуючи для побудови не тільки референтні моделі, а й власні моделі з чіткою конфігурацією відносин. Для вирішення цих питань необхідно аналізувати інтереси партнерів, надаючи їм якісно опрацьовані і прийнятні для них пропозиції, сформоване надійне нормативно-правове та інституційне забезпечення. Консолідація ДПП і ППП буде сприяти більш швидкій капіталізації регіональних ресурсів і створювати в регіонах атмосферу соціальної співдружності. На регіональному рівні повинні бути створені відповідні структури, які були б здатні підняти цю діяльність на належний практичний рівень. Для розбудови ППП як складника інституційного забезпечення регіональної, а в сукупності і всієї економіки держави, необхідно внести корективи до складу працівників органів виконавчої влади обласних і районних рад, ввести відповідних фахівців в структурні підрозділи для організаційної та інституційної розбудови партнерських відносин і співпраці муніципальних і галузевих секторів економічної діяльності, а також виокремити спеціально уповноважений орган, який буде тісно взаємодіяти з приватним сектором і суспільними інститутами.

Головною метою таких фахівців чи спеціального підрозділу повинно стати створення нових і укріплення діючих ППП на керованих територіях, що базуються на стійких економічних відносинах із значними довготривалими перспективами розвитку економічних процесів. При цьому повинні забезпечуватись координація, кооперація, спеціалізація, концентрація і комбінування організації діяльності суб'єктів ППП на засадах функціональної і організаційно-управлінської цілісності суб'єктів господарювання, об'єднання знань, досвіду, практичних вмінь і навичок та інновацізації форм організації виробництва. До їх основних завдань доцільно віднести:

- опис і аналіз результатів економічної діяльності регіонів з виділенням в ній промислового сектору, його галузей і підгалузей, їх систематизації, ступеня перспективності і умов поглиблення їх розвитку;
- створення чіткого уявлення про змістовно-функціональне, інституційне, організаційне, економічне, соціальне і екологічне забезпечення їх діяльності, визначення їх ролі в розвитку економіки регіонів, можливостей і результатів функціонування ППП;
- визначення пріоритетних секторів економіки, соціальної та інших сфер, які доцільно долучити до нового способу господарювання, основою якого стає співпраця господарюючих суб'єктів з органами публічного управління регіонів;
- вибір і обґрунтування потреб партнерства, мотиваційних чинників і можливостей публічної влади жи-

телів і підприємницьких структур і суспільного сектору, які можуть бути задіяні в побудові процесів спільної праці, що допоможе реалізовувати стратегічні й поточні плани діяльності з меншими витратами за більш короткий строк з очікуваними результатами;

- вибір ефективних і прийнятних для специфіки регіонів видів ППП з урахуванням можливостей їх розширення і розвитку;

- ознайомлення приватного сектору і суспільства із можливостями ППП і стимулювання його спільної участі;

- удосконалення механізмів взаємодії ОМС з інститутами громадянського суспільства;

- надання права комунальним підприємствам бути учасниками договорів партнерства з боку муніципальних партнерів;

- створення мотиваційних умов залучення громадських об'єднань до формування ППП і безпосередньої участі в їх діяльності;

- пошук і розбудова нових видів ППП у сферах наукового, аналітичного, соціального та інформаційного обслуговування процесів життєдіяльності;

- організація партнерства органів влади регіонів в сфері наукової, науково-технічної інноваційної, інституційно-професійної діяльності для розвитку і розробки перспективних проєктів високотехнологічного виробництва промислової продукції для створення умов задоволення зростаючих економічних і соціальних потреб жителів.

Окремим ключовим чинником розбудови ППП окремих територій і регіонів у сфері промислового виробництва повинен стати перехід від локальних організаційних дій, адміністрування та контролю діяльності до прямої участі самих органів публічного управління в розбудові процесів співпраці і взаємодії організації різних форм власності. Вона може стосуватися:

- розробки узгоджених пропозицій щодо вибору галузей і секторів промисловості, їх виробничого економічного і людського потенціалу, які потребують підтримки, відновлення і розбудови;

- вибору системи показників і критеріїв оцінювання досконалості організацій ППП і запровадження їх використання в аналізі і моніторингу результатів спільної діяльності;

- прогнозу динаміки і витрат можливостей регіонального бюджету, його порівняння з потребами фінансування проєктів ППП і пошуку нових можливостей при їх недостатньому рівні;

- контролю розрахунків, необхідних для фінансування ППП і дольовими можливостями їх забезпечення власними коштами;

- оцінки очікуваних результатів і можливих загроз і ризиків реалізації проєктів ППП;

- розробки стратегічних і поточних програм співпраці з партнерами і населенням;

- обґрунтування і розробка нових моделей спільного господарювання;

- аналізу виконання планів підприємств партнерів за системою обраних показників і критеріїв;

- аналізу причин виконання окремих показників із встановленням переліку недоліків діяльності, визначення резервів і розробки конкретних заходів з їх подолання в установлені строки;

- оцінки участі кожного учасника ППП і його внеску в отримання спільного результату;

- розробки системи розподілу і стимулювання отриманих результатів;

- систематичного оприлюднення результатів спільної діяльності для широкого кола жителів регіонів.

ВИСНОВКИ

Сучасний стан економіки України і її фінансові можливості потребують суттєвого підвищення статусу і активізації спільної діяльності всіх видів влади з приватним сектором економіки і суспільними інститутами

з метою виконання стратегічних завдань економічного розвитку регіону. Активізація і розширення співпраці між державою і приватним сектором потребують усі галузі матеріального виробництва, інфраструктура та інші види спільної діяльності. Особливо на первісному рівні територіальних громад і на рівні регіонів загалом.

Здійснення адміністративно-територіальної реформи і надання більших економічних прав ОМС потребують на рівні регіонів розширення і поглиблення взаємодії між господарюючими суб'єктами, розширення взаємодії влади з бізнесом і організації спільного муніципального приватного партнерства, підвищення ролі і безпосередньої участі органів місцевої влади у вирішенні економічних та інших проблем розвитку. Це забезпечить новий шлях розвитку за рахунок використання науково обґрунтованих і юридично оформлених управлінських механізмів взаємодії, партнерських відносин, надання права муніципальним підприємствам, розташованим на підвладній території бути учасниками спільної праці з приватним сектором і інституціями суспільства.

У складі пріоритетних сфер і напрямів спільної діяльності доцільно застосовувати науково-практичні, високотехнологічні, техніко-економічні, інноваційні та інформаційні процеси діяльності, виробничу інфраструктуру всіх галузей і підгалузей економіки, аграрну та інші пріоритетні сфери для забезпечення економічного добробуту жителів регіону, використовуючи нові форми організації діяльності і відносин між владою і суб'єктами господарювання.

Досягнення успіхів у вирішенні зазначених завдань потребує від органів публічного управління на місцевому рівні прямої участі у відтворенні і розвитку промислового та інших секторів розвитку регіонів за рахунок організації ефективних форм співпраці і партнерства галузей і секторів економіки з приватними і суспільними секторами. Необхідним є і якомога швидший перехід ДПП до ППП, удосконалення діючих і розробка нових форм його здійснення, прийнятних для учасників, уточнення їх прав і обов'язків, розвиток культури партнерства і орієнтація його на широку взаємодію із місцевою владою і громадськими інституціями.

Постійне приватне партнерство слід розглядати як перспективний вид партнерства на регіональному рівні, що уможливає спільну діяльність між суспільними інститутами, владою і підприємцями. Воно мотивує разом приймати рішення щодо довгострокового стратегічного соціального розвитку регіонів з урахуванням економічних можливостей територій, орієнтації підприємницьких структур на зниження масштабів торговельної діяльності на користь розвитку альтернативних малих і середніх підприємств виробництва продукції і матеріальних послуг для задоволення потреб населення продукцією вітчизняного виробництва. ППП можливо здійснювати в цілій низці галузей промисловості, що сприятиме збалансованості галузевого розвитку і синхронізації його з просторовим розвитком.

Надані в дослідженні пропозиції зі створення спеціально інноваційно орієнтованого ланцюга управління розвитком партнерських відносин і завдань спільної діяльності на рівні регіонів повинні охоплювати всі управлінські завдання, вирішення яких сприятиме підйому економіки регіонів і створенню стійкої економічної основи для розвитку соціальної та збереження екологічної систем регіонів.

Література:

1. Мишель А. Идея государства. Критический опыт истории социальных и политических теорий во Франции со времени революции. Москва: Территория будущего, 2008. 536 с.
2. Ванберг В. "Теория порядка" и конструкционная экономика. Вопросы экономики. 1995. № 12. С. 86—95.
3. Гэлбрейт Джеймс К. Новое промышленное государство. Эссе об американской экономической системе

25 ключевых книг по экономике. Челябинск: Урал, 1999. С. 412—414.

4. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономика: Принципы, проблемы и политика: пер. с англ. — 11-е изд. Москва: Республика, 1993. Т. 2. 417 с.

5. Маршалл А. Принципы экономической науки: пер. с англ.; в 3 т. Москва: Прогресс, 1993. 416 с.

6. Норд Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. Пер. с англ. А.Н. Нестеренко; предисл. и науч. ред. Б. З. Мильнера. Москва: Фонд экономической книги "Начала", 1997. 180 с.

7. Мельник А.Ф., Підгаєць С.В. Державно-приватне партнерство в системі інститутів національної економіки: механізми розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 279 с.

8. Боднар Г.В. До ідентифікації і погодження ключових інтересів учасників державно-приватних партнерств. Моделювання регіональної економіки: зб. наук. пр. Івано-Франківськ: Івано-Франківський нац. техн. ун-т ім. В. Стефаника, 2009. № 2. С. 171—178.

9. Шилепницький П.І. Державно-приватне партнерство: теорія і практика: монографія; Інститут регіональних досліджень НАН України. Львів, 2011. 455 с.

10. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>.

11. Єгоричева С.Б., Лахижа М. І. Публічно-приватне партнерство в посткомуністичних країнах: монографія. Київ: ІПК ДСЗУ, 2020. 304 с.

12. Шарова О.С. Про проекти державно-приватного партнерства: основні визначення // Управління проектами та розвиток виробництва. 2015. № 1 (53). С. 91—95.

13. Державно-приватне партнерство: навч. посіб. / авт. кол. Бабяк Н.Д., Виноходова С.Г., Нагорний Є.О. [та ін.]. Київ: Навчально-методичний центр "Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні", 2016. 404 с.

14. Викладання ключових аспектів державно-приватного партнерства: навчально-методичний семінар, 3—7 листоп. 2014 р. Програма розвитку державно-приватного партнерства фонду "FHI 360". URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=31644bc6-728d-486b-8ac6-49eaa9687a74&title=MizhnarodneSpivrobitnistvoProProgramuRozvitkuDppAmrUSA>

15. Комарницька Г.О. Вітчизняний досвід державно-приватного партнерства в умовах розвитку інституційно-інноваційної діяльності. Економіка та управління національним господарством. 2019. Вип. 44. С. 43—48.

16. Державна служба статистики: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

17. Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013—2018 роки: розпорядження КМУ від 14 серп. 2013 р. № 739 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-r#Text>

18. Про Концесію: Закон України від 3 жовт. 2019 р. № 155-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text>

19. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/timeline/Spilno.html>

20. Тараш Л.І., Петрова І.П. Удосконалення практики використання форм державно-приватного партнерства // Вісник економічної науки України. 2015. № 2. С. 97—103.

References:

1. Myshel', A. (2008), Ydeia hosudarstva. Krytycheskyj opyt ystoriyy sotsyal'nykh u polytycheskykh teoryj vo Frantsyy so vremeny revoliutsyy [The idea of the state. A critical experience of the history of social and political theories in France since the revolution], Terryoriya buduscheho, Moscow, Russia.

2. Vanberh, V. (1995), "Theory of order" and constructional economics", Voprosy ekonomyy, vol. 12, pp. 86—95.

3. Helbrejt, Dz.K. (1999), "The new industrial state. Essays on the American Economic System", 25 kluchevykh knyh po ekonomyye [25 key books on economics], Cheliabynsk, Russia, pp. 412—414.

4. Makkonnell, K.R. and Briu, S.L. (1993), Ekonomyya: Pryntsypy, problemy u polytyka [Economics: Principles, Problems and Policies], 11-s ed., vol. 1, Respublyka, Moscow, Russia.

5. Marshall, A. (1993), Pryntsypy ekonomyycheskoj nauky [Principles of economics], Prohress, Moscow, Russia.

6. Nord, D. (1997), Ynstytuty, ynstytutsyonal'nye yzmenenye u funktsyonyrovanye ekonomyy [Institutions, Institutional Change and Economic Performance], Fond ekonomyycheskoj knyhy "Nachala", Moscow, Russia.

7. Mel'nyk, A.F. and Pidhaiets', S.V. (2017), Derzhavno-privatne partnerstvo v systemi instytutiv natsional'noi ekonomyy: mekhanizmy rozvytku [Public-private partnership in the system of institutions of the national economy: mechanisms of development], TNEU, Ternopil', Ukraine.

8. Bodnar, H.V. (2009), "To identify and agree on the key interests of participants in public-private partnerships", Modeliuvannia rehional'noi ekonomyy: zb. nauk. pr. Ivano-Frankivs'k : Ivano-Frankivs'kyj nats. tekhn. un-t im. V. Stefaniyka, vol. 2, pp. 171—178.

9. Shylepnys'kyj, P.I. (2011), Derzhavno-privatne partnerstvo: teoriia i praktyka [Public-private partnership: theory and practice], Instytut rehional'nykh doslidzhen' NAN Ukrainy, L'viv, Ukraine.

10. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "On State-Private Partnership", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (Accessed 15 July 2021).

11. Yehorycheva, S.B. and Lakhyzha, M.I. (2020), Publichno-privatne partnerstvo v postkomunistychnykh krainakh [Public-private partnership in post-communist countries], IPK DСЗУ, Kyiv, Ukraine.

12. Sharova, O. (2015), "About public-private partnership projects: basic definitions", Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva, vol. 1 (53), pp. 91—95.

13. Babiak, N.D. Vynokhodova, S.H. and Nahornyj Ye.O. (2016), Derzhavno-privatne partnerstvo [Public-private partnership], Navchal'no-metodychnyj tsentr "Konsortsiy iz udoskonalennia menedzhment-osvity v Ukraini", Kyiv, Ukraine.

14. Ministry of Economy of Ukraine (2014), "The program of public-private partnership fund "FHI 360", available at: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=31644bc6-728d-486b-8ac6-49eaa9687a74&title=MizhnarodneSpivrobitnistvoProProgramuRozvitkuDppAmrUSA> (Accessed 15 July 2021).

15. Komaryns'ka, H.O. (2019), "Domestic experience of public-private partnership in the development of institutional innovation", Ekonomika ta upravlinnia natsional'nym hospodarstvom, vol. 44, pp. 43—48.

16. State Statistics Service of Ukraine (2021), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 15 July 2021).

17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), Resolution "On approval of the Concept for the development of public-private partnership in Ukraine for 2013-2018", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-r#Text> (Accessed 15 July 2021).

18. Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "About the Concession", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20#Text> (Accessed 15 July 2021).

19. Ministry of Infrastructure of Ukraine (2021), available at: <https://mtu.gov.ua/timeline/Spilno.html> (Accessed 15 July 2021).

20. Tarash, L.I. and Petrova, I.P. (2015), "Improving the practice of using forms of public-private partnership", Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy, vol. 2, pp. 97—103.

Стаття надійшла до редакції 19.07.2021 р.